

Valami szúr

1. A hiszékeny beteg

D-né otthagyta az állást. Gyümölcsfelvásárló-télelő vezetője, pénztárosa volt, nem keresett rosszul, szerette is, amit csinált, mégis elment. Elege lett saját magából. Az érzékeny, nyűgös, beteges főnökből, akinek, ha „olyanja van”, ártalmas még a hangos szó is, nemhogy a vita, a megoldandó problémák sorozata, s büntetés minden, ami idegesíti. Az „olyanja van” azt jelenti, fáj a feje. Szemre egészséges, erős asszony, csak éppen a feje hasogat. Migrénje van húsz éve. Amikor elkapja a görcsszerű roham, lesüllyed vényomása, hány, elmegy az ereje, a lábán is alig tud állni. A húsz év alatt több százszor előfordult vele, s ha az a kegyetlenebb fokozat nem, akkor a szorító tompa fejfájás volt a leggyakoribb érzése.

Akinek szakmai kötelessége, hogy emberekkel foglalkozzon, ingerültté, sebezhetővé válik, ha neki van baja. Vagy pillanatnyi testi-lelki állapotának kiszolgáltatottjává teszi ügyfeleit, vagy minden energiáját a tisztas helytállás szolgáltatába állítva önmagát émeszt. A beteg ember a környezetre is kivetíti „mátságát”, s nem készült még arról statisztika, milyen mértékű a betegségtudat táplálta sugárforrás társa-

dalmi „mikroklima-szennyező” hatása. A falusi felvásárlótelepen sem jártak szociológusok, nem is volt kíváncsi senki a közösség lelkiállására. (Kiváltképp, ha teljesítették amit elvárta tőlük.) D-nét sem a munkaügyi főfelelős küldte el. Saját lelkiismerete, Szégyellte, hogy más bőrre betegeskedik. A „lelkifurdalás, mint munkaerőmozgási tényező” témakörben sem készült még felmérés, de bizonyára nem is fog — mert mire mennénk vele?

Ennél sokkal gyakorlatiasabb kérdésben sem vizsgálódunk hivatalosan: mit költünk egy betegre? Egyetlen, merőben humánus mérce van csupán: legfőbb érték az ember! Kerül, ami be kerül. D-né a húsz év alatt „végigette” a hazai fejfájás-csillapító gyógyszer-választékot, injekciót a körzeti orvosa, a rendelőintézet szakorvosai, esetenként legkevesebb egy oda-visszaútit kötötte le a mentőnek. Betegállományban volt, táppénzt kapott, míg kivizsgálásokon feküdt, azoknak műszer-, anyag-, munkaidőköltségéből megkapta a „rá eső” részt, s a terápiát szolgáló újabb gyógyszereket, fizioterápiás kezelési módokat biztosító beutalókat. D-né a húsból tizenöt éven keresztül szszel-tavasszal felvette a

súlyfűrdőkúrát, volt minden évben többször ultrahang- és rövidhullám-kezelésen. Járt szemészeten és belgyógyászaton, feküdt szanatóriumban, vizsgálták ideggyógyászaton — onnan küldték el...

D-nének a húsz év alatt három nap volt a leghosszabb idő, amikor nem fájt a feje. Most két hónapja nyugton hagyja a migrén. Akupunktúrás kezelést kapott. Hármát. Az elsőnél azonnal elmúlt a fejfőrcse, de két óra múlva vissza-jött, s öt napig egyfolytában kínozták. A második-harmadikra már „tisztá fejjel” ment. D-né hisz az akupunktúrában, s ajánlja másnak is. Rokonainak, ismerőseinek — a fél falunak. Akikről azt hiszi, már csak ez segíthet sokéves nyavalyájukon. Rosszat tesz, mert bebolondít egy sereg beteget. Mert a betegek hiszékenyek. Mint ő is. Azt hiszi pont ettől gyógyult meg. Három hét alatt igen, húsz év alatt nem!

Hát kérem, ez az, ami a legtöbb bajt csinálja, ez a miszticizmus, ez a szenzációhajhászás! Meg kéne ezt a D-nét vizsgáltatni ideggyógyással, vagy inkább pszichológiával. Gyanús: „beteges egészségtudat”!

Igriczi Zsigmond

(Következik:
Nincs, de van.)

NUSZ- ünnepség

A budapesti Nemzetközi Újságíróképző Intézet kedden ünnepelte fennállásának 20. évfordulóját. Eddigi tevékenységének elismerésül a Nemzetközi Újságíró Szervezet Julius Fucik-díjjal tüntette ki a budapesti intézetet. A díjat a balatonszéplaki Interpress-üdülőben tartott ünnepségen nyújtották át az intézet igazgatójának, a NUSZ más országokban működő, hasonló oktatási intézményei igazgatóinak jelenlétében.

A budapesti intézet a Nemzetközi Újságíró Szervezet oktatási intézménye, az intézet eddig a fejlődő országok több mint ötszáz újságírójának szakmai továbbképzéséről gondoskodott 3-6 hónapos tanfolyamokon. Az intézet szoros kapcsolatot tart egykori hallgatóival, akik közül számosan vezető posztokon dolgoznak a tömegtájékoztatás különböző területein. (MTI)

Koszorúzások a deportálások 40. évfordulóján

A magyar zsidóság deportálása megkezdésének 40. évfordulóján kedden a főváros több kerületében koszorúkat helyeztek el az egykori tragikus eseményekre emlékeztető emléktábláknál.

A Magyar Izraeliták Országos Képviselőlete és a Budapesti Izraelita Hitközség nevében Bakos Lajos alelnök és Seifer Gézáné főtitkár, a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetsége Nácizmus Üldözöttei Bizottságának képviselőjében November László elnök és Gáspár Gyula alelnök koszorúzott az emlékhelyeknél.

A kegyelet virágaival rótták le tiszteletüket a Wesselenyi utcai Hősök Templomának sírkertjében a más-

dik világháború idején mártírhaltak emléktábláinál, s az Országos Rabbiképző Intézet aulájában, ahol a német megszállás első napján a Gestapo internálótáborba rendezett be. Budán, a Mandula utcában megkoszorúzták a Reviczky Imre ezredes egykori lakóházának falán elhelyezett emléktáblát is. Reviczky Imre a szörnyűséges korszak éveiben sok ezer munkaszolgálatost mentett meg bátor helytállásával. Megkoszorúzták a Gyorskocsi utcai volt Gestapo fogház falán levő emléktáblát, s az egykori Margit körüti fegyház helyén felállított emlékfalnál is elhelyezték a megemlékezés virágait. (MTI)

Zenei naptár

Szólózik a zenekar

Nem mindennapi meghívókat kézbesített a posta a napokban. A Szegedi Szimfonikus Zenekar házhangversenyére invitált, hétfőn este, a Festő utca 6. szám alatti próbatermükbe, ahol a zenekari tagok ezúttal szolistaként álltak pódiumra. Az 1969 óta önálló intézményként működő zenekar életében ilyen eseményre még nem volt példa.

Evek hosszú során keresztül — ahogy az egyik szereplő mondta — „névtelen katonaként” játszani a zenekarban, és egyszer csak kiállni az ismeretlenségből a fényre, a vállalás felelősségével: gyötrelmesen édes teher.

A koncerten szereplő zenekari tagok kivétel nélkül komoly és sikeres művészi próbát tettek. A hajdani Móra Ferenc Művelődési Házból átalakított, s 1983. január 1-től a zenekar kezelésében levő önálló székház tágas próba-, illetve koncerttermében, változatos műsor gyönyörködtette a meglepően nagy számú hallgatókat. Mély muzsikálókékvől tanuskodott Bacsik Sándor (a zenekar új koncertmestere) és Szöllősi József vitalitástól szárnyaló, zengő tónusú, impozáns hegedűjátéka: Vivaldi a-moll kettősversenyét szólaltatták meg. Zongorán Somos Johanna simulékony, biztosságot, feszes ritmikával segítő közreműködése emelte meg az előbbi számot kívül. Sándor János színvonalas klarinét. (Rosini: Bevezetés téma és variációk), valamint Király István (Mozart: Esz-dúr kúrtverseny, II., III. tétel)

Király ráadásul a 18. században használatos natúrkürtön (csupán ajakkal és a hangszer tölcserébe helyezett kézzel képezik-formálják a különböző hangmagasságot) vállalta bátran a verseny-mű illúziót keltő, kényes megszólaltatását. Hummel Fagottversenyének I. tételét Mojzer Antal játszotta fejből, figyelemre méltó virtuozitással. Koczka Ferenc zongora-közreműködésével, míg Lass Zoltán először Felletár Melinda színes, kifejező hárfajátékával kísérve (Gluck Orpheus és Eurydike című operájából a balettzene; Ibert: Intermezó, majd Román Zoltán és Bárkányi Pálné kollégái társaságában (Lorenzo: Capriccio brillante) okozott kellemes perceket szép hangú, muzikális fuvolajátékkal. A három fuvolára komponált, könnyed hangulatú Lorenzo-mű tiszta, hajlékony, szindús előadása is dicséretet érdemel. A zenekar fuvósai valamennyien remekeltek, így Joób István oboán, Cser Miklós karmester zongorakíséretével (Bozza Fantaisie Pastorale op. 37.) és Fodor Gábor klarinét, zongorista partnere Garai Nándor volt (Weiner Peregi verbunkját játszotta virtuózan, fejből). Szelezsán István talpraesett,

izes, szingazdag harsonázása gyönyörködtetett — zongorán felesége kísérte — (Seroczy: Szonatina), s bemutatkozta az Új Szegedi Fúvósötösként muzsikáló zenekari tagok is: Lass Zoltán, Joób István, Sándor János, Bodacz Győző, Mojzer Antal; Polgár: Szegény Schubert, ha tudta volna... című Schubert dalmait idéző zenei paródiával szórakoztatták a közönséget. Végül, de nem utolsósorban, Románé Papp Katalin és Mojzerné Molnár Éva előadásában, Egri Gabriella zongorakíséretével, megszólaltatott Bach d-moll kettősverseny I. tételének szép, emelkedett tolmácsolását említem, abban a reményben, hogy a következő beígert „házi hangversenyükön” többi vonós kollégájuk is szót kér.

A zenekar fejlődésének legbiztosabb záloga, ha minél több önálló produkcióra képes muzsikus ül soraiban. Ezért rendkívül becses és értékes, hogy ezt az első „bemutatkozást a zenekar” hangversenyt évente legalább egy vagy akár kettő is követni. Havi 30-40 zenekari szolgálat tükrében különösen tiszteletre méltó ez az ígéret, melynek megvalósulását szívesen várjuk.

Berényi Boglár

Gelber koncertje elé

Argentín származású francia zongoraművész, Bruno Leonardo Gelber ad koncertet Szegeden, a Tisza Szállóban, a filharmonia A kamarabérleti sorozatában holnap, csütörtökön este fél 8-tól. Műsorán Beethoven Pethetique szonátája, az Eroica variációk és Muszorgszkij Egy kiállítás képei szerepelnek.

Gelber zenész családból származik, édesapja a Buenos Aires-i Colon színház zenekarának tagja, édesanyja zongoraművész, a fiú első mestere. Csodagyermekként indult, pályafutását 7 éves korában hosszas beteg-

ség szakította félbe, s míg gyermekparalízisben szenvedett, leserelték zongorájának pedálját, úgy tették az ágyához, hogy gyakorolhasson. Gyógyulása után az argentin rádióban hangversenyzett, s hamarosan Schumann zongoraversenyét szólaltatta meg a Colon színházban Lorin Maazel vezényletével. Toscaninitt tartja példaképének. 1958 óta jár Európába, 1959/60-ban párizsi ösztöndíjat kapott zenekarának tagja, édesanyja zongoraművész, a fiú első mestere. Csodagyermekként indult, pályafutását 7 éves korában hosszas beteg-

Bábszínház a Bartókban

Harminc éven át dolgozott, tartotta előadásait a szegedi Bábszínház abban az épületben, a Dózsa út 2-ben, mely régen megérett a tatarozásra. Három évtized során közel 2 ezer 400 előadást izgult át 250 ezer gyerek a szűkös helyiségben, ahol május végén utolszor húzzák le a függönyt.

Már előzőleg, hosszas tar-

gyalások után eldől, a város Bábszínháza a Lenin körút 50. alá költözik, mely épület felújítása megkezdődött tavaly előreláthatóan azonban csak 1986-ra készül el. Hogy a gyermek-sereg ne maradjon állandó bábéladások nélkül, olyan megállapodás született, hogy szeptembertől a Bartók művelődési központ nagytérben játszanak.

Kiállítási napló

Fényképes múzeum

Különbejárható néprajzi múzeumot hordott össze magának fényképekből Kunkovác László, és mostanában kezd el gyönyörködtetni vele a tárlatlátogató közönséget. Fölbecsülhetetlen értékű a gyűjtemény, az Alföldön készült képek száma nyolcvan-kilencvenezzer lehet. Régóta húzzák a lélekharangot a népi emlékek fölött, régóta emlegetik, hogy a huszonegyedik órában vagynak: gyűjteni, gyűjteni, gyűjteni! Azt is hallani itt-ott, rendszerezzük inkább, ami bent van már a múzeumokban, a gyűjtéstől új meglepetéseket már nem nagyon várhatunk. A hatalmas gyűjtemény Szegedre hozott, és a Horváth Mihály utcai képtárban kiállított töredéke is bizonyára, bőven terem még meglepetést, tehát érdemes gyűjteni, és a gyors rendszerbe állítás is egész sor új fölismeréshez vezethet bennünket.

A régebbi évtizedek etnográfusa rajzokkal illusztrálta munkáit, a mostani inkább fényképpel. Az a fotós, aki sikerrel járta a művészet iskoláit, nem elégszik meg a pusztá illusztrációval, inkább képben szeretné elmondani azt is, amit más betűvel mondhat csak el. Megmutatja a tárgyak használatát, és elénk hozza a tárgyak lelkét is. Ha ezt a gyűjteményt egyszer fölfedez magának a néprajz, aranybányára talál.

A lélekhez templomi áhitatot kapcsolunk legtöbbször, családias lehet hallani, hogy hátsó udvarok sokszor szégyell világból szedi össze képeit. Ha egy szép suba himzett virágait kattogtatná bele a gépébe, azonnal értenénk a lélek utaló mondatokat, de mit kezdjünk egy tyúkóllal? Földhözragadt profán dolgokba ne keverjük bele a lelket! Aztán

megállunk a képek előtt, és kinyílunk előttünk a másik világ is. Az ég erő nagy fa második emeletére jutottunk, ahonnan már többet láthatunk. Egyik tudós néprajzosunk kiskunsági borotvatók, lóporaszurk, sófartók, ruhacsapkódó sulykok, fejfák, ostoronyelek metszett képeiből szibériai sámándobok rajzolataival keresi a rokonságot, és azt hiszem, meg is találta. Ha egyszer elkezdi valaki értelmezni Kunkovác fényképeit, megint messziről idevándorolt őseinkhez jutunk vissza.

Aki ázott és aki fázott, puszta pásztori mivoltában, kunyhót csinált magának. Nádából például. Összekötötte a nádcsonó csúcsát, derekát, talpát, már bele is bújhatott és közben föltálla egész sor építményünk ösformáját. A csúcsos-kontyos nád annyira se engedi be a vizet, mint a betonpanel, és a szél se nagyon tud kikezdeni vele. Ha betapasztják sárral, baromfit lehet belekötöztetni. A kiállítás kerék oljai mind erre a mintára vezethetők vissza. És a beszédesen szép kemencék is. Őrzi a régi formát, mert a betetejezéshez nem kell külön anyag és külön szerkezet, de akkor is őrzi, amikor cserépfődelet is raknak már fölé. Ha tovább nézzük őket, hasonlat villan az eszünkbe: olyanok ezek a kemencék, mint a templom, csak a harang hiányzik a kéményből. Ha még tovább nézzük, és melléjük vesszük a falábra épített lacikemen-eket, a kutyaólat, tyúkólat és a többi szép boltozatot, megint észre vehetünk egy még nagyobb összefüggést: a fölöttünk feszülő eget formázza mind. Könnyű volt kitalálnia a puszta pásztor-nak, mást nem is nagyot látott maga körül, csak fölötté az eget. Ezen a szalon is

visszabaktathatunk a népvándorlás állomásaihoz. Lépünk vissza egy kicsit ake-mencéktől és ólaktól a nádalakotmányokhoz, mert megint szép összefüggésre találunk: a mi vidékünkön sópának, kicsit arrébb seggen-ülő hodálynak nevezett ősi építmény, és a pusztaszeri nemzeti emlékpark új kapu-bejárata között rokonisá-lakat találunk. Ki tudja, hány világon hoztuk át épületeink ősi formáit, de jó tudni, hogy a ma építész is vissza mer nyúlni hozzájuk.

Nem kérte senki Kunkovác Lászlót, hogy fotós ambícióját kiélve a népi emlékek szolgálatába álljon, és nem is fizette érte senki. Belő tűz hajtja történelemelőtti korok máig élő hagyatéká-nak fölfedezésére, ösztönén kívánjuk, fedezze föl őt is egyszer magának a néprajz. A kiállítás június 6-ig tekinthető meg.

Horváth Dezső

Agria játékszin

Az Agria játékszin, június végétől augusztus végéig tartó, sorrendben 10. évadjá választékos programot kínál az érdeklődőknek.

Az egri vár Romkertjében először június 28-án, majd további 7 alkalommal mutatják be Bornemisza Péter Magyar Elektráját; a Liceum udvarán július 4-től esténként 2 héten át adják Nagy Ignác zenés vígjátékát, a Tisztújítást. A bazilikában 4 esti hangversenyre kerül sor. Az első (július 2-án) Liszt-műveket szolgáltatnak meg az egri szimfonikusok és az Építők Heves megyei Kórusa, a további három Déri András (július 23.), Anna Zurikova (augusztus 6.), Kovács Endre (augusztus 18.) orgonae-estje hallható. Augusztus 19-én, a Liceum udvarán

az Egri Szimfonikus Zenekar Jakobi-estjére kerül sor.

A 10. évad művészei összesen 7 alkalommal lépnek föl a Dobos cukrászda Agria pódiumán. A Dobó téri művelődési központban, a megyei könyvtárban, a vár Gótikus Palotájában, a KÖJAL aulájában, az évad idején, különböző kiállítások, folklór bemutatók, amatőr művészeti csoportok előadásai láthatók. Többek között Cseh Tamás, M. Kecskés András, Kovács Péter és a Tolcsvay-trió vendegkedik az egri ifjú-sági házban.

Több mint 10 sportág versenyzőit mérkőztet össze tudásukat az idei egri nyáron. Kiemelendő az Agria nemzetközi sakkverseny, a fegathajtó világbajnokság, a sárkányrepülő NK-bajnokság.